

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมเป็นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ช่วยให้การดำรงชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข เป็นการถ่ายทอดวิทยาการและเทคโนโลยีให้กับคนในสังคม เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมและแข่งขันกับนานาอารยประเทศได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 1) การจัดการศึกษาในโลกโลกาภิวัตน์ที่สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก สังคมเกิดการแข่งขันมีความเสี่ยงสูงมีเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจ ระบบเศรษฐกิจจึงต้องการแรงงานที่มีคุณภาพมากขึ้น การศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้แก่เยาวชนทุกคนได้รับการพัฒนาในการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อารีรัตน์ วัฒนสิน. 2540 : 10) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน โดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดบทบัญญัติไว้ในหมวดต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา การบริการและการจัดการศึกษามาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา บทบัญญัติดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการศึกษาไทยทั้งระบบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถทักษะ โดยกำหนดจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักของทุกระดับสูงกว่าร้อยละ 55 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 ข : 1)

จากการที่กล่าวมานี้ จะเห็นว่าองค์กรและหน่วยงานทางการศึกษาทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติต้องดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อย่างไรก็ตามศักยภาพในการจัดการศึกษาขององค์กรหรือหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาย่อมแตกต่างกัน โดยเฉพาะ

โรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดความพร้อมและขาดปัจจัยในการบริหารจัดการ เช่น ขาดครู ขาดสื่ออุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัยส่งผลให้คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กยังไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดและผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 ข : 1)

โรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่ใกล้ชิดกับนักเรียน ควรได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง โดยจะส่งผลโดยตรงในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีภารกิจเร่งด่วนในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมให้ระบบการศึกษาเป็นระบบที่มีคุณภาพ กล่าวคือ ต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้โรงเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดภายใต้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 ข : 5)

ปัจจุบันระบบการศึกษาไทยกำลังประสบปัญหาท้าทายสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากประชากรวัยเรียนมีจำนวนลดลง และความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องส่งบุตรหลานไปเรียนในเมืองมีมากขึ้น โดยพบว่า มีโรงเรียนขนาดเล็กถึง 13,915 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 43.73 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งการมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพได้เพียงพอ จากการศึกษาสภาพปัญหาโดยสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อปีพ.ศ. 2550 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการพบว่า ประชากรลดลงทำให้โรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น อัตราส่วนของครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐานและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการ โรงเรียนซึ่งมีบริบทที่ต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่น 2) ด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่ครบชั้นเรียน นักเรียนมีจำนวนน้อย ครูสอนไม่เต็มเวลาและเต็มความสามารถมีภารกิจนอกเหนือจากการสอน เช่น งานธุรการ โรงเรียน ตลอดจนหลักสูตรและแผนการสอนไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อ แหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์มีอย่างจำกัดและไม่มีคุณภาพ 3) ด้านความพร้อมทางด้านปัจจัยของโรงเรียน พบว่า เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณตามขนาดโรงเรียน ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย ไม่สามารถพัฒนาหรือบริหารจัดการได้ตามเป้าหมาย และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน พบว่า ผู้แทนของชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่มากนัก และพื้นที่ชุมชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและอพยพย้ายถิ่นฐานบ่อย ทำให้ไม่สามารถ

ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและการเรียนของบุตรหลานได้เท่าที่ควร ในขณะที่เดียวกันผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เมื่อปี พ.ศ. 2550 พบว่า โรงเรียนจำนวนมากยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้อย่างน่าพอใจ ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 1 - 2)

จากสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กและผลการประเมินคุณภาพนักเรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ดังกล่าวข้างต้น ได้ผลักดันให้เกิดนโยบายการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กขึ้น โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติการจัดการเรียนรู้โรงเรียนขนาดเล็กอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นขึ้นมาและริเริ่มทดลองใช้ในปี 2550 โดยเริ่มจากโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น จำนวน 14 โรงเรียน ใน 14 เขตพื้นที่การศึกษา และต่อมาในปีการศึกษา 2551 ได้ขยายจำนวนโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นเป็น 800 โรงเรียน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนา ระบบวางแผน การบริหารจัดการ ระดับการเรียน การสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา และดำเนินการนำร่องตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการสอนคละชั้น โดยได้จัดตั้งโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นขึ้นมา โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาละ 1 - 3 ตำบล เข้ารับการพัฒนาตามโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 ข : 3)

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 รับนโยบายและร่วมนำร่องตามโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น โดยได้จัดตั้งโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ขึ้นมา ซึ่งลักษณะการดำเนินงานเป็นลักษณะของโครงการนำร่องโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน โดยถือว่า ทั้งสามโรงเรียนเป็นโรงเรียนต้นแบบตามโครงการนี้ สำหรับการดำเนินงานตามโครงการนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้เตรียมโครงการ โดยได้พิจารณาคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนจากทั้งสามโรงเรียนพร้อมด้วยศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญและรับผิดชอบโดยตรงต่อการนิเทศติดตามโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 คน เข้าร่วมศึกษาเรียนรู้และวางแผนการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

ในนโยบายและหลักการ และโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 โดยการดำเนินงานร่วมกันกับโรงเรียนต้นแบบทั้งสาม โรงเรียนในลักษณะของการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ซึ่งโรงเรียนต้นแบบขนาดเล็กทั้งสาม โรงเรียนจะพัฒนาโครงการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นขึ้นมาบนบริบทของโรงเรียน จึงทำให้ลักษณะการดำเนินการของแต่ละโรงเรียนมีลักษณะที่แตกต่างกันแต่อยู่บนพื้นฐานนโยบายและหลักการเดียวกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2551 : 5)

ปัจจุบันความเชื่อแนวคิด เกี่ยวกับการประเมินโครงการได้เปลี่ยนไปเป็น “การประเมินเพื่อการปรับปรุงมิใช่เป็นการประเมินเพื่อพิสูจน์จับผิด” ดังนั้นนักประเมินผลต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และยังช่วยให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในมุมมองหรือในความคิดของผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ได้รับการประเมิน ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องและความร่วมมือในการให้ข้อมูลต่างๆ ในสิ่งที่ได้รับการประเมิน การประเมินโครงการมีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ การประเมินจะทำให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง และจุดที่องค์กรควรได้รับการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง (เชาว์ อินโย. 2553 : 13, 18) และรูปแบบการประเมินโครงการที่ได้รับการความนิยมในการศึกษาคือรูปแบบซีพีบี (CIPP Model) เป็นการประเมิน 4 ด้าน คือ 1) การประเมินด้านบริบทเป็นการประเมินความต้องการที่อยู่ภายนอกโครงการมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าเป็นการประเมินทรัพยากรที่จำเป็นที่จะนำมาใช้ในการดำเนินโครงการว่ามีความเป็นไปได้ มีความเพียงพอหรือไม่ 3) การประเมินด้านกระบวนการเป็นการประเมินการบริหารโครงการการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ การนำปัจจัยนำเข้าของโครงการมาใช้เหมาะสมหรือไม่ กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ 4) การประเมินด้านผลผลิตเป็นการประเมินผลที่ได้จากโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุ่มค่าเพียงใด โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ผลการประเมินจะทำให้การพิจารณาตัดสินใจ ยุติ ปรับขยาย หรือทำให้เป็นงานประจำ (เชาว์ อินโย. 2553 : 126 - 127)

ผู้วิจัยในฐานะที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะดำเนินการประเมินโครงการดังกล่าวนี้ โดยนำเอารูปแบบซีพีบี (CIPP Model) มาใช้ในการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินโครงการเป็นที่ยอมรับและนำมาใช้ในการประเมินโครงการอย่างแพร่หลายในวงการศึกษา เนื่องจากรูปแบบการประเมินดังกล่าวนี้จะเอื้อต่อการตัดสินใจคุณค่าของโครงการบนพื้นฐานของการประเมินอย่างรอบด้านทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตของโครงการอันจะ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ

การดำเนินงานโครงการ ได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการทั้งระบบ และใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. เพื่อประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1
3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงสภาพของบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบตามโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 สามารถใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนประกอบการตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบโครงการ หรือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพิจารณาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กรวมถึงใช้เป็นต้นแบบของการใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP Model) สำหรับการประเมินโครงการอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. การประเมินครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินโครงการที่เรียกว่า รูปแบบซีบีพี (CIPP Model) (Stufflebeam, 1974 : 128 - 150) โดยทำการประเมินองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) การประเมิน

ด้านบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

2. ผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 6 คน นักเรียนโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 86 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 86 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนต้นแบบ จำนวน 27 คน รวมทั้งสิ้น 208 คน

3. ประเด็นที่มุ่งประเมิน

3.1 การประเมินด้านบริบท ได้แก่ ความสอดคล้องระหว่างนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีประสิทธิภาพกับวัตถุประสงค์ของโครงการในการดำเนินงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียนต้นแบบในการสอนแบบคละชั้นและความต้องการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของครู

3.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความเพียงพอของปัจจัยเบื้องต้นเพื่อดำเนินการจัดการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

3.3 การประเมินด้านกระบวนการ ได้แก่ การดำเนินงานตรงตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น และสภาพปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบคละชั้น

3.4 การประเมินด้านผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทย และคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินโครงการ หมายถึง การประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 เป็นการใช้เทคนิคทางการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการใช้วัดประสิทธิผลของโครงการและช่วยในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะประเมินตามรูปแบบการประเมิน โดยใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ซึ่งมีรูปแบบการประเมิน 4 ด้าน คือ

1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ได้แก่ ความสอดคล้องระหว่างนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพกับวัตถุประสงค์ของโครงการในการดำเนินงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียนต้นแบบในการสอนแบบคละชั้นและความต้องการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของครู

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ ความเพียงพอของปัจจัยเบื้องต้นเพื่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ การดำเนินงานตรงตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น และสภาพปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบคละชั้น

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระภาษาไทยและคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น หมายถึง การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาสำหรับเด็กต่างชั้นหรือต่างกลุ่มอายุ ซึ่งมีความสามารถต่างกัน แต่นำมาจัดการเรียนรู้พร้อมกันโดยมีลักษณะการจัดกิจกรรมที่ครูสามารถจัดกิจกรรมสอดคล้องกับระดับความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยส่วนมากจะนำชั้นติดกันจัดรวมกันเป็นชั้นเดียว เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 3 หรือจัดเป็นช่วงชั้น เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 - 6

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนรวมกันไม่เกิน 120 คน

โรงเรียนต้นแบบ หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบ ในรูปแบบการเรียนการสอนแบบคละชั้น

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนเป้าหมาย

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนนักเรียนในรูปแบบการเรียนการสอนแบบคละชั้นในโรงเรียนต้นแบบขนาดเล็ก

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่เรียนแบบคละชั้นของโรงเรียนต้นแบบขนาดเล็กในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ผู้รับผิดชอบโครงการ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนต้นแบบขนาดเล็ก

ผู้เข้าร่วมโครงการ หมายถึง นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนต้นแบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ประกอบด้วย

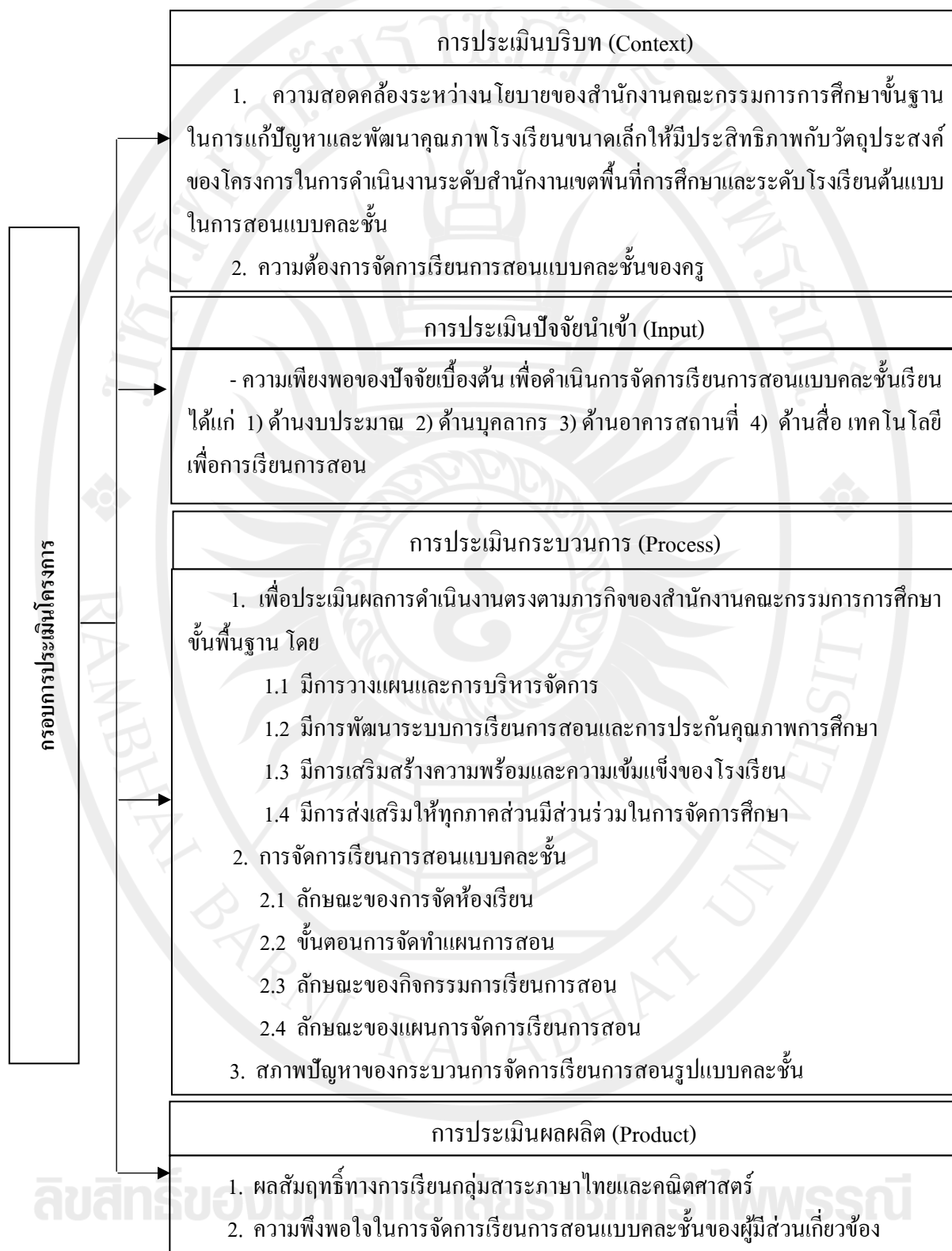
1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ ตรวจสอบว่าโครงการที่นำเสนอปัญหาหรือความต้องการและมีความจำเป็น ที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือนโยบายหน่วยเหนือขึ้นไปหรือไม่ และการประเมินสถานะแวดล้อมจะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องโครงการ จะทำในสภาพแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไร หรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่องใด เป็นต้น

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานตามโครงการเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการช่วงต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ ซึ่งการประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบการดำเนินการของโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาข้อบกพร่องของโครงการ ในระหว่างมีการปฏิบัติหรือการดำเนินงานตามแผนนั้นและหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการและเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ ตรงตามเป้าหมายการดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นกรอบแนวคิด ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิกรอบแนวคิดในการประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1